

A.3.4 Επιλογές τουριστικής ανάπτυξης

A.3.4.1 Κριτήρια κατηγοριοποίησης νησιών

Η κατηγοριοποίηση των νησιών σε τρεις ομάδες, η οποία εφαρμόστηκε τόσο στο σχεδιασμό του Σχεδίου Περιφερειακής Ανάπτυξης 1994-'99 και 2000-2006 όσο και στην εκτίμηση των επιπτώσεων των Προγραμμάτων και Πρωτοβουλιών της Ε.Ε. και το Χωροταξικό Σχέδιο της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου¹, βασίσθηκε σε μια πολυκριτηριακή ανάλυση (βλ. Κεφάλαιο Α.0).

Ο τομεακός προσανατολισμός της παρούσας μελέτης επιβάλλει εκ των πραγμάτων την περαιτέρω εξειδίκευση των κριτηρίων που αφορούν την τουριστική ανάπτυξη (σημερινό επίπεδο και δυνατότητες).

Ως σημαντικότερα, μεταξύ των δυνάμεων να ποσοτικοποιηθούν την τρέχουσα στιγμή, επιλέγονται:

- η έκταση
- ο μόνιμος πληθυσμός
- ο εποχιακός πληθυσμός
- το είδος της τουριστικής ανάπτυξης, προσδιοριζόμενο από τον αριθμό κατά κατηγορία καταλυμάτων, το πλήθος και εύρος των προσφερόμενων υπηρεσιών / εξυπηρετήσεων
- η αναλογία ημεδαπών / αλλοδαπών τουριστών
- οι επιρροές που δέχεται το νησί από την παρουσία διοίκησης υπερτοπικού επιπέδου και το ρόλο του ως κέντρο παραθερισμού, κατά κύριο λόγο, των κατοίκων της μητροπολιτικής περιφέρειας της Αττικής
- ο υψηλός βαθμός εξάρτησης από μεγαλύτερο κέντρο σε παρακείμενο νησί (πολυσχιδής δορυφορική σχέση).

Στη βάση αυτών των κριτηρίων αναδείχθηκαν έξι Ομάδες Νησιών (βλ. Πίνακα Α.3.-4-1 & Χάρτη Α.3-4).

¹ ENVIPLAN – Γ. Θ. Τσεκούρας & Συν/τες, Σύμβουλοι Αξιολόγησης ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου 1989-1993, 1994-1999 και Σχεδιασμού και Ex-ante Αξιολόγησης ΣΠΑ – ΠΕΠ 2000-2006.
ENVIPLAN – Γ. Θ. Τσεκούρας & Συν/τες, «Μελέτη Χωρικών Επιπτώσεων των Κοινοτικών Προγραμμάτων και Πολιτικών στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου», ΥΠΕΧΩΔΕ, 1996.
ΥΠΕΧΩΔΕ, ENVIPLAN – Γ. Θ. Τσεκούρας & Συν/τες «Χωροταξικό Σχέδιο Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου», 1999-2000.

Ομάδα I

Περιλαμβάνει αποκλειστικά τη Ρόδο, δεδομένων των σημαντικών αποκλίσεων που αφορούν τα κριτήρια της έκτασης, του πληθυσμού, του είδους των τουριστικών μονάδων (μέγεθος και εύρος εξυπηρετήσεων).

Ομάδα II

Νησιά με κύριο χαρακτηριστικό το δυναμισμό τους στον τουρισμό, με υψηλό αριθμό επισκεπτών αλλά όχι απαραίτητα παρεμφερές πληθυσμιακό μέγεθος και εμφάνιση έντονων στοιχείων κορεσμού.

Ομάδα III

Κοινό χαρακτηριστικό όλων των νησιών αποτελεί η έντονη πίεση για παραθεριστική κατοικία (εξυπηρέτηση μητροπολιτικής Περιφέρειας Αττικής) και εσωτερικό τουρισμό.

Κατά τα λοιπά η Σύρος διαφοροποιείται λόγω του ρόλου της ως διοικητικού κέντρου της Περιφέρειας και των χαρακτηριστικών αστικής ανάπτυξης, τα οποία αντανakλώνται στον πληθυσμιακό της μέγεθος.

Ομάδα IV

Νησιά τα οποία χαρακτηρίζονται από δυναμική στον πληθυσμό, περιβαλλοντικές πιέσεις, ελλείψεις σε βασικούς πόρους (π.χ. υδατικούς) και πολύμορφη τουριστική ανάπτυξη σε ό,τι αφορά το είδος των καταλυμάτων (τάξη, κατηγορία, επίσημες- παράνομες κλίνες).

Επίσης, εντοπίζονται δυνατότητες ελέγχου του προσανατολισμού της τουριστικής δραστηριότητας.

Ομάδα V

Στην ομάδα αυτή εντάσσονται νησιά με μικρότερο εδαφικό και πληθυσμιακό μέγεθος, τα οποία μέχρι πρόσφατα εξασφάλιζαν σχετικά υψηλό βαθμό αυτάρκειας βασιζόμενης στην αγροτική οικονομία. Το δεύτερο χαρακτηριστικό τους σταδιακά ανατρέπεται ενώ αυξάνεται η ζήτηση για μικρές τουριστικές μονάδες και ενοικιαζόμενα δωμάτια. Στο

σύνολό τους παρουσιάζουν αυξημένες ανάγκες συμπλήρωσης / βελτίωσης των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών, με έμφαση σ' αυτές που σχετίζονται με την προσπελασιμότητα.

Ομάδα VI

Περιλαμβάνει νησιά με ισχυρές σχέσεις με παρακείμενα δυναμικότερα ή ιδιαίτερα ανεπτυγμένα νησιά. Παρά τις επιμέρους διαφοροποιήσεις, η τουριστική τους ανάπτυξη είναι άμεσα συσχετισμένη με την εκτόνωση σημαντικών οικιστικών κέντρων ή/και την «υπερχείλιση» του ρεύματος που προσελκύουν καθιερωμένοι τουριστικοί προορισμοί.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α.3-4-1 Κατάταξη νησιών σε ομάδες βάσει πολυκριτηριακής ανάλυσης

ΟΜΑΔΑ Ι			
Ρόδος	←		
ΟΜΑΔΑ ΙΙ			
Κως		Θήρα Μύκονος Πάρος	←
ΟΜΑΔΑ ΙΙΙ			
		Ανδρος Κέα Κύθνος Σύρος Τήνος	
ΟΜΑΔΑ ΙV			
Κάλυμνος Κάρπαθος Λέρος Πάτμος	←	Αμοργός Ιος Μήλος Νάξος Σέριφος Σίφνος	←
ΟΜΑΔΑ V			
Αγαθονήσι Αστυπάλαια Κάσος Λειψοί Μεγίστη Νίσυρος Τήλος	←	Ανάφη Δονούσα Ηράκλεια Κουφονήσι Σίκινος Σχοινούσα Φολέγανδρος	
ΟΜΑΔΑ VI			
Αρκοί Μαράθι Τέλενδος Ψέριμος Σύμη Χάλκη	←	Αντίπαρος Θηρασία Κίμωλος	←

XARTHW

3.4.2 Εναλλακτικά σενάρια

Η θεώρηση των εναλλακτικών επιλογών βασίζεται στη διαφοροποίηση της έντασης και του εύρους των μορφών τουρισμού.

Σε ό,τι αφορά τους δείκτες προσδιορισμού της χωρητικότητας, διαφοροποιούνται ανάλογα με την Ομάδα Νησιού μόνο ως προς τις τιμές που λαμβάνουν. Κατά περίπτωση μπορούν να χρησιμοποιηθούν ειδικοί συντελεστές βαρύτητας.

Άλλες βασικές παράμετροι, οι οποίες επηρεάζουν το είδος των παρεμβάσεων, σχετίζονται με τους διαθέσιμους χρηματοδοτικούς πόρους, τις δυνατότητες του ενδογενούς ανθρωποδυναμικού (από την άποψη των δεξιοτήτων) και το χρόνο απόδοσης των επιλογών.

Παρά το γεγονός ότι η Ομάδα Μελέτης έχει διαμορφώσει μια προκαταρκτική πολιτική και στρατηγική για την τουριστική ανάπτυξη του Νοτίου Αιγαίου, το πλήθος των νησιών που αποτελούν αυτοτελείς, ενότητες σε συνδυασμό με τα προβλήματα της τεκμηρίωσης (που αναφέρονται σε προηγούμενες ενότητες της Μελέτης), επιβάλλει την περαιτέρω επεξεργασία ποσοτικών δεδομένων και επομένως την πλήρη υποβολή των σχετικών ενοτήτων σε ένα επικαιροποιημένο τεύχος της Α' Φάσης.